

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑΣ

Ο Λαγός και η Χελώνα... ταξιδεύουν

ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑ ΠΗΛΙΟΥ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2007

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑΣ

Ο Λαγός και η Χελώνα... ταξιδεύουν

ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑ ΠΗΛΙΟΥ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2007

Copyright © 2007
Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μακρινίτσας
370 11 ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑ, Τηλ.: 2428069040, τηλ. και fax: 2428090010
Website: <http://kpe-makrin.mag.sch.gr>, e-mail: mail@kpe-makrin.mag.sch.gr

Συγγραφή-Επιμέλεια: Τσιμπλούλης Γεράσιμος, Δάσκαλος, Μέλος της Π.Ο. του Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας

Σκίτσο οπισθόφυλλου: Ανδρίτσου Νατάσα, Δασκάλα

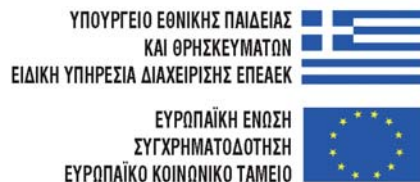
ISBN: 978-960-98043-2-5

Δημιουργικό έκδοσης & παραγωγή:

Εκδοτική Παραγωγή **ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.**
Αρδητού 12-16, 116 36 Αθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

Το παρόν εγχειρίδιο εκδόθηκε στο πλαίσιο της πράξης 2.6.1α του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. για τα «Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης», συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ) και το Ελληνικό Δημόσιο και εκδίδεται για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μακρινίτσας και την υποστήριξη των εκπαιδευτικών που υλοποιούν παρόμοια προγράμματα στα Σχολεία τους. Για τους λόγους αυτούς διατίθεται δωρεάν σε εκπαιδευτικές μονάδες και σχολεία που επισκέπτονται το Κέντρο. Τα κείμενα και τα φύλλα εργασίας αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία του Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας και επιτρέπεται η με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγή τους για εκπαιδευτικούς σκοπούς, με αναφορά στην πηγή προέλευσης. Οι φωτογραφίες αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία των δημιουργών.

Φορέας υλοποίησης έργου: Κοινότητα Μακρινίτσας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Πρόλογος από τον Υπεύθυνο του Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας	4
Για τον εκπαιδευτικό	5-6
Τουριστικές διαδρομές...για το νηπιαγωγείο και τις πρώτες τάξεις του δημοτικού.....	7-8
Ο Λαγός και η Χελώνα... ταξιδεύουν.....	9-38
Δραστηριότητες για τους μαθητές	39-45
Βιβλιογραφία.....	46

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στις μέρες μας σε όλους μας γίνεται λιγότερο ή περισσότερο κατανοητό, η μεγάλη καταστροφή που συντελείται από τον άνθρωπο στο περιβάλλον. Το κόστος που "πληρώνει" το περιβάλλον για το σύγχρονο τρόπο ζωής με τις απεριόριστες ανέσεις, την πολυτέλεια και τον άκρατο καταναλωτισμό, και μάλιστα για ένα μόνο κομμάτι του ανθρώπινου πληθυσμού, είναι μεγάλο. Οι πληγές που έχουν ανοίξει στο κορμί του πλανήτη μας είναι βαθιές και αμφίβολο αν κάποτε θα κλείσουν.

Επιτακτική ανάγκη πλέον για το μέλλον αποτελεί η εφαρμογή μιας αειφόρου ανάπτυξης, μιας ανάπτυξης δηλαδή που θα ικανοποιεί τις ανάγκες του σημερινού ανθρώπου χωρίς να στερεί από τις επόμενες γενιές το δικαίωμα αυτό.

Στην κατεύθυνση αυτή αποσκοπεί και η λειτουργία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της χώρας μας. Τα Προγράμματά τους, στην πλειοψηφία τους, στοχεύουν στην ανάπτυξη αισθήματος ευθύνης των αυριανών πολιτών με σκοπό την αλλαγή στάσεων ζωής, ώστε να ανακοπεί η ολισθηρή αυτή πορεία προς την ολοκληρωτική καταστροφή του περιβάλλοντος και τελικά του ίδιου του ανθρώπου.

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μακρινίτσας, που λειτουργεί από το 1999, έχει δεχθεί μέχρι την ημερομηνία της έκδοσης αυτής, περίπου 17.000 μαθητές στους οποίους οι εκπαιδευτικοί του Κέντρου προσπάθησαν, άλλες φορές με μεγαλύτερη επιτυχία άλλες όχι, να μεταδώσουν κάποιες από τις αρχές και τις αξίες που πρέπει να έχει ο αυριανός πολίτης ώστε να συνειδητοποιήσει την άσχημη κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει το περιβάλλον και να αναλάβει ενεργό δράση για την προστασία του.

Η παρούσα έκδοση φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών εκείνων που ευαισθητοποιημένοι οι ίδιοι πάνω σε θέματα περιβάλλοντος, προσπαθούν μέσα από τη λειτουργία των Περιβαλλοντικών Ομάδων των σχολείων τους, να μεταλαμπαδεύσουν τις ευαισθησίες και τις ανησυχίες τους αυτές στους μαθητές τους. Στους εκπαιδευτικούς εκείνους που ξεπερνώντας τις όποιες δυσκολίες αναλαμβάνουν, εκτός από την τυπική κάλυψη μιας ύλης, την ουσιαστική εκπαίδευση ενός υπεύθυνου αυριανού πολίτη της χώρας.

Κοητσιδόπουλος Ευριπίδης
Βιολόγος, Υπεύθυνος του Κ.Π.Ε Μακρινίτσας

Για τον εκπαιδευτικό

Η Τέχνη να διδάσκει, να αφηγείται, να ξεναγεί στο χώρο και στο χρόνο, να αφουγκράζεσαι, να τραγουδάς, να χορεύεις και να παίζεις διαβαίνοντας νοερά το μεγάλο ταξίδι της ζωής, της ανθρώπινης σκέψης, του πολιτισμού, αναζητώντας σε χαρούμενα μάτια ανηλίκων και ενηλίκων τη ρύτρωση του «...Ζήσανε οι μαθητές καλὰ και ἔμεις οἱ δάσκαλοι καλότερα», ἴσως να εἶναι ἡ βαθύτερη οὐσία τῆς εμπλοκῆς μας με τὴν Περιβαλλοντική Αγωγή και τὴν ἐκπαίδευση για τὴν Αειφορία.

Το σχολεῖο δεν πληροφορεῖ και δεν καταρτίζει μόνο, ἀλλὰ οδηγεί σε μια γνωστική και συναισθηματική σχέση που αξιοποιεῖ τὴ φυσική περιέργεια του παιδιοῦ και οδηγεί σε μια επικοινωνία και ἕναν διάλογο τῆς κάθε προσωπικότητας με τὸν εαυτό τῆς, με τοὺς ἄλλους, με τὸ χθες, τὸ σήμερα και τὸ αὔριο, με τὶς ἀξίες και τὶς ιδέες.

Κι αὐτὴ ἡ επικοινωνία δίνει χρώμα στη μονοτονία, ἦχο γλυκό στο θόρυβο, κίνηση στην ἀκίνησία και ἀπογειώνει τὸ Σχολεῖο. Τα θρανία μπαίνουν στην ἄκρη και τὸ κόκκινο με τὸ κίτρινο, τὸ πράσινο με τὸ μπλε στήνουν τὸ σκηνικό και οἱ νότες τῆς μουσικῆς ἔρχονται για να μεταμορφώσουν τὸ Χρήστο σε οδοιπόρο, τὴ Μαρία σε ἥλιο, τὸ Γιάννη σε ἡγρό, τὴν Ειρήνη σε χελώνα, τὴ Σοφία σε σταγόνα νεροῦ... και ὅλοι μαζί να γίνουμε μια παρέα που ξέρεῖ να συνεργάζεται, να ἐλευθερώνεται ἀπὸ ἀναστολές, να ἐκφράζεται, να συνθέτει ιστορίες και παραμύθια και να περνάει καλὰ.

Τα παραμύθια και οἱ ευτράπελες, ἀστεῖες ιστορίες για παθήματα ἀνθρώπων, συνήθως τῆς μικρῆς κοινότητας του χωριοῦ, ἦταν μια συνηθισμένη διασκέδαση μεγάλων και μικρῶν στα σπεροκαθίσματα και στα νυχτέρια στα «χρόνια του παπποῦ και τῆς γιαγιάς». Ἦταν τὸ μέσο που ἔκωνε τὴ νέα γενιά με τὴν προγονική ἐμπειρία. Λειτουργοῦσαν διδακτικά μεταφέροντας πρότυπα και κώδικες συμπεριφοράς κοινωνικά ἀποδεκτοῦς.

Ἡ μορφή τῆς γιαγιάς, να ἴδεις παραμύθια στα ἐγγόνια τῆς, δε θα ἀποτυπωθεῖ στη μνήμη των σημερινῶν παιδιῶν που βιώνουν τὴ μορφή τῆς πυρηνικῆς οικογένειας. Ἰσως μέσα ἀπὸ τὶς διηγήσεις των μεγάλων και τὸ ζωγραφικό πῖνακα του Νικοῦ Γκύζη «τὸ παραμύθι τῆς γιαγιάς» πῆλᾱσσαν τὴν εἰκόνα, ἕνα τσοῦρμο παιδιὰ κοντὰ στο ἀναμμένο τζάκι ἢ γύρω ἀπὸ τὸ μαγκάλι να ἀκοῦει ιστορίες για ξωτικά και νεράιδες, για πρίγκιπες και βασιλοπούλες ἀπὸ τὸ στόμα τῆς μπάμπως. Ἡ γιαγιά στις μέρες μας ἔχει ἀντικατασταθεῖ τὶς περισσότερες φορές ἀπὸ τὴ νηπιαγωγὸ και τὸ δάσκαλο.

Τὸ παραμύθι ὅμως συνεχίζει να κατασκευάζει νοητικές δομές, να θέτει σχέσεις του ἐγὼ με τὸν ἄλλο, να μυεῖ στον κόσμο των ἀνθρώπων, να γίνεται ἕνα ἀπαραίτητο παιδαγωγικό εργαλεῖο για τὴ γνώση και τὴν κατὰκτηση του πραγματικοῦ, να ευχαριστεῖ.

Θέλοντας μια ἀπλή σχολική ἐκδρομὴ νηπίων και μαθητῶν των πρώτων τάξεων του δημοτικοῦ να μετατραπεί σ' ἕναν παιδαγωγικό περίπατο ἢ σε ἕνα πρόγραμμα περιβαλλοντικῆς αγωγῆς με διαθεματικές προεκτάσεις δημιουργήσαμε σε ἕμμετρο και πεζὸ λόγο τὴν ιστορία «Ὁ Λαγός και ἡ Χελώνα... ταξιδεύουν». Ἡ ιστορία μας σαν παραμύθι, δανείζεται τοὺς ἥρωες του αἰσώπειου μύθου «ὁ Λαγός και ἡ Χελώνα» και μαζί με μια παρέα παιδιῶν γίνονται οἱ πρωταγωνιστές των τουριστικῶν διαδρόμων στη φύση και τὴν παράδοση του πηλιορείτικου χωριοῦ. Τα δυο ζῶα δεν συναγωγίζονται στο τρέξιμο, εἶναι δυο καλοὶ φίλοι που ἔχουν τὴν περιέργεια να γνωρίσουν τὸν κόσμο των ἀνθρώπων και ἰδιαίτερα ἐνός μικροῦ χωριοῦ.

Συνομιλούν με το γερο-πλάτανο, τα χάλκινα λιοντάρια της κρήνης, με τις σταγόνες του νερού, με την κυρα-Βασιλική και το κυρ-Κωσταντή και γνωρίζουν την ιστορία της Μακρινίτσας. Στο «παραμύθι» μας δεν αντιπαλεύουν το καλό με το κακό μα οι αντιθέσεις του μικρού και του μεγάλου, της πόλης και του χωριού, του χθες και του σήμερα. Οι πληροφορίες που δίδονται για το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον προς τους μικρούς μαθητές αποτελούν το πρωτογενές υλικό από το οποίο θα οικοδομήσουν τη γνώση, μέσα από ποικιλόμορφες διαδικασίες επεξεργασίας.

Ο περίπατος της Χελώνας και του Λαγού στη Μακρινίτσα δίνει το έναυσμα στους μικρούς μαθητές μετά την αφήγηση με ευχάριστο τρόπο να ανακαλύψουν, να δουν και να γνωρίσουν τα όσα και οι πρωταγωνιστές της ιστορίας είδαν και γνώρισαν. Το χωριό γίνεται πεδίο έρευνας και μελέτης.

Στόχοι του προγράμματος μας μπορεί να είναι:

- ✿ Να γνωρίσουν οι μαθητές τα χαρακτηριστικά στοιχεία ενός παραδοσιακού οικισμού σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον.
- ✿ Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις, συγκριτικά με παραστάσεις που έχουν, ώστε να διακρίνουν την ανάγκη προστασίας και σεβασμού τέτοιων οικισμών και του ευρύτερου φυσικού περιβάλλοντος.
- ✿ Να κατανοήσουν μέσα από το ιστορικό πλαίσιο τη σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον και πως αυτή αντικατοπτρίζεται στο ανθρωπογενές και πολιτισμικό περιβάλλον.
- ✿ Να γνωρίσουν τις οικονομικές δραστηριότητες του χωριού σε σχέση με τον τουρισμό.
- ✿ Να βιώσουν σε επίπεδο ατομικό και ομαδικό τη σημασία των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Οι δραστηριότητες που υπάρχουν στο τέλος του βιβλίου γίνονται μετά την επίσκεψη. Ο εκπαιδευτικός ανάλογα με την ηλικία και τις δυνατότητες των μαθητών επιλέγει ποιες θα γίνουν. Στη δική του ευρηματικότητα είναι να τροποποιήσει, ή και να σχεδιάσει άλλες δραστηριότητες.

Η συμβολή των συνάδελφων Ματζίρη Κώστα, δασκάλου του 2ου Δημοτικού Σχολείου Ν. Ιωνίας και Πάντζιου Ευαγγελίας, νηπιαγωγού του 8ου Νηπιαγωγείου Ν. Ιωνίας τόσο στη διαμόρφωση της ιστορίας και των δραστηριοτήτων όσο και στην υλοποίηση της εκπαιδευτικής πρότασης με νήπια υπήρξε πολύτιμη. Επίσης ευχαριστούμε τους μαθητές της Β΄ τάξης του 15ου Σχολείου Βόλου που μαζί με τη δασκάλα τους Πηλείδου Όλγα και την καθηγήτρια Αγγλικών Τζιντζίδου Ελένη στις 25 Απριλίου 2007, γίναμε μια όμορφη παρέα και περπατήσαμε στα βήματα των πρωταγωνιστών της ιστορίας μας.

Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ στους κατοίκους της Μακρινίτσας που στηρίζουν τα προγράμματα του Κ.Π.Ε. καθώς και στα παιδιά του χωριού που είναι συνοδοιπόροι μας στην περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Τσιμπηλούλης Γεράσιμος

«Τουριστικές διαδρομές στη φύση και την παράδοση του πηλιορείτικου χωριού» για το νηπιαγωγείο και τις πρώτες τάξεις του δημοτικού

Το πρόγραμμα «Τουριστικές διαδρομές στη φύση και την παράδοση του πηλιορείτικου χωριού» για τις ανάγκες μικρών μαθητών, αρχικά σχεδιάστηκε από την πρώτη Παιδαγωγική Ομάδα του Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας την οποία απάρτιζαν: ο Παπαϊωάννου Άγγελος (υπεύθυνος), ο Οικονομίδης Δημήτρης (αναπληρωτής υπεύθυνος), η Παπαδοπούλου Σοφία, ο Καραδήμας Κώστας και ο Καπλάνης Ξενοφών μέλη της Π.Ο. Στη συνέχεια και μέσα από μια εποικοδομητική συνεργασία των επόμενων Παιδαγωγικών Ομάδων, στις οποίες συμμετείχαν και ο Κοητισοδόπουλος Ευριπίδης, η Μακέλλη Ματούλα και ο γράφων, με το τμήμα Προσχολικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας το πρόγραμμα πήρε τη σημερινή του μορφή που παρατίθεται παρακάτω.

Α. στο Κ.Π.Ε

Υποδοχή νηπίων ή μικρών μαθητών

➤ **Ενεργοποίηση:** Ο συντονιστής καλεί τα παιδιά να κάνουν ένα κύκλο και τους δίνει να κρατήσουν χαλαρά ένα λάστιχο. Στη συνέχεια, με τη βοήθεια μουσικής, χορεύει κρατώντας το λάστιχο και παροτρύνει τα παιδιά να τον μιμηθούν. Σιγά-σιγά συμμετέχει και το πρόσωπο με διάφορες γκριμάτσες και το στόμα μιμούμενο φωνές ζώων. Σ' αυτή τη δραστηριότητα το λάστιχο είναι μέσο επαφής της ομάδας.

➤ **Παιχνίδι γνωριμίας:** Τα παιδιά καθισμένα σε κύκλο. Ο εκπαιδευτικός πετάει μπάλα σε ένα παιδί και το καλεί να πει το όνομά του και το χρώμα ή το ζώο ή το λουλούδι που του αρέσει. Τα υπόλοιπα επαναλαμβάνουν χαιρετώντας «γεια σου Σοφία που σ' αρέσει το κόκκινο», «γεια σου Στέφανε που σου αρέσει το τριαντάφυλλο». Το παιδί επιστέφει τη μπάλα στο συντονιστή και το παιχνίδι συνεχίζεται.

(Η παραπάνω δραστηριότητα είναι βασισμένη σε ανάλογη δραστηριότητα που υπάρχει στο βιβλίο «Το Σχολείο - Εργαστήρι Τέχνης και Δημιουργίας» έκδοση του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)

➤ **Αφήγηση της ιστορίας:** «Ο Λαγός και η Χελώνα... ταξιδεύουν». Μέσα από την ιστορία που έχει σχεδιαστεί για τις ανάγκες του προγράμματος, δίνονται στοιχεία του δομημένου, φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της Μακρινίτσας, με εικόνα και αφήγηση.

Ακολουθεί συζήτηση με τα νήπια ή τους μικρούς μαθητές πάνω σε αυτά που άκουσαν και είδαν κατά την ώρα της αφήγησης.

➤ **Χωρισμός μαθητών:** Ανάλογα με το συνολικό αριθμό τους χωρίζονται σε 3 ή 4 ομάδες. Ο χωρισμός μπορεί να γίνει με χρωματιστές κορδέλες, ή μικρές εικόνες ή σκίτσα που παραπέμπουν α) στην αρχιτεκτονική β) στο φυσικό περιβάλλον γ) στο αγροτικό σπίτι δ) σε οικονομικές δραστηριότητες του χωριού.

Μετά το χωρισμό η κάθε ομάδα με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό του Κ.Π.Ε μπορεί να κάνει κάποιες δράσεις που να σχετίζονται με το πεδίο έρευνας, π.χ παιχνίδι με τις μυρωδιές για την ομάδα του φυσικού περιβάλλοντος, κάρτες με στοιχεία αρχιτεκτονικής για την ομάδα που θα επισκεφτεί το μουσείο, παιχνίδι ρόλων για την ομάδα που θα ασχοληθεί με τις οικονομικές δραστηριότητες. Οι δράσεις μετά το χωρισμό γίνονται εφόσον υπάρχει χρόνος και διάθεση.

➤ **Διάλειμμα:** στην αυλή ή στο παράσπιτο του Αρχοντικού τα παιδιά παίρνουν το δεκατιανό τους και ίσως κάποιο ρόφημα βοτάνων.

Β. στο πεδίο

Η κάθε ομάδα με την καθοδήγηση εκπαιδευτικού του Κ.Π.Ε. και τη βοήθεια των συνοδών εκπαιδευτικών επισκέπτεται το ανάλογο πεδίο έρευνας και μελέτης.

- **Η Α. ομάδα:** επισκέπτεται την πηλασία και το Μουσείο-αρχοντικό Τοπάλη. Γίνεται ένα νοερό ταξίδι «στα χρόνια του παππού και της γιαγιάς».
- **Η Β. ομάδα:** περπατά στην πηλασία και στο καλητερίμι με τα μαγαζάκια. Παρατηρεί τα προϊόντα που πωλούνται και πιάνει κουβέντα με κατοίκους και μαγαζάτορες.
- **Η Γ. ομάδα:** πηγαίνει στο αγροτικό σπίτι της κυρά-Βασιλικής και του κυρ-Κώστα. Βλέπει εξωτερικά το σπίτι και τους λοιπούς υπαίθριους χώρους, αναγνωρίζει θουλούδια της αυλής, συζητά με τους ιδιοκτήτες του σπιτιού για τις ασχολίες και τη ζωή τους στο χωριό.
- **Η Δ. ομάδα:** κάνει έναν περίπατο μέχρι την εκκλησία της Αγίας Τριάδας. Προτρέπονται τα παιδιά να παρατηρήσουν τις κρήνες, να μιλήσουν για το νερό, να δουν, να αναγνωρίσουν και να μυρίσουν κάποια φυτά που συναντούν κατά την ώρα της διαδρομής τους.

Γ. ανατροφοδότηση-παρουσίαση

Μετά το πεδίο η κάθε ομάδα επιστρέφει στο Κ.Π.Ε. και δουλεύει στο χώρο της. Συμπληρώνοντας φύλλα εργασίας και με κολλάζ, ζωγραφική, κατασκευές, δρώμενα οι μικροί μαθητές αποτυπώνουν τα όσα είδαν, άκουσαν, αισθάνθηκαν. Εάν υπάρχει δυνατότητα όλες οι ομάδες συγκεντρώνονται στη μεγάλη αίθουσα και παρουσιάζει η κάθε μία στις άλλες τις εντυπώσεις και τις δημιουργίες της.

Δ. στο νηπιαγωγείο-σχολείο προτεινόμενες δράσεις

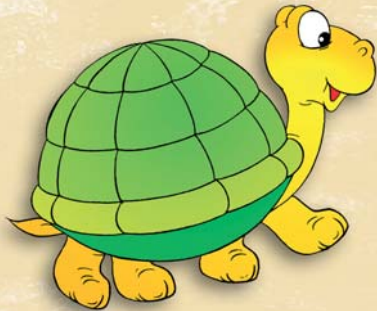
- ⊗ Η ιστορία «Ο Λαγός και η Χελώνα ταξιδεύουν...» δίνεται σε φωτοτυπίες (τα κείμενα) και καλούνται οι μαθητές να κάνουν τη δική τους εικονογράφηση.
- ⊗ Κατασκευές με υλικά της φύσης που είχαν συλλέξει κατά την ώρα του περιπάτου τους στο χωριό.
- ⊗ Δημιουργία ιστορίας-δρώμενου με πρωταγωνιστές τον κυρ-Κώστα και την κυρά-Βασιλική, αγρότες της Μακρινίτσας.
- ⊗ Έκθεση φωτογραφιών από την υλοποίηση του προγράμματος στη Μακρινίτσα και στο σχολείο.
- ⊗ Σχεδιασμός και υλοποίηση project με θέμα τη «μεσογειακή διατροφή».

Κόκκινη κλώστη δεμένη,
στην ανέμη τυλιγμένη,
δώσ' της κλήτσο να γυρίσει,
παραμύθι ν' αρχινίσει.

Παραμύθι για το όμορφο χωριό,
που 'ναι πάνω σε ψηλό βουνό.
Κι όλοι θέλουνε να το γνωρίσουν,
λίγες ώρες σε αυτό να ζήσουν.

Παραμύθι μύθοι-μύθοι
είναι ώρα να ξεκινήσει...

Μια φορά κι έναν καιρό,
πάνω σε ψηλό βουνό
μέσα στο δάσος το πυκνό,
ζούνε αχώριστοι, φίλοι δυο.

Κάτω απ' τις καστανιές
έφτιαξαν δυο φωλιές,
ο Λαγός και η Χελώνα
που δε ζούνε πηλέον χώρια.

Μια μέρα τα δυο ζώα
για ένα ταξίδι μιήάνε,
στον κόσμο των ανθρώπων
σκέφτονται για λίγο να πάνε.

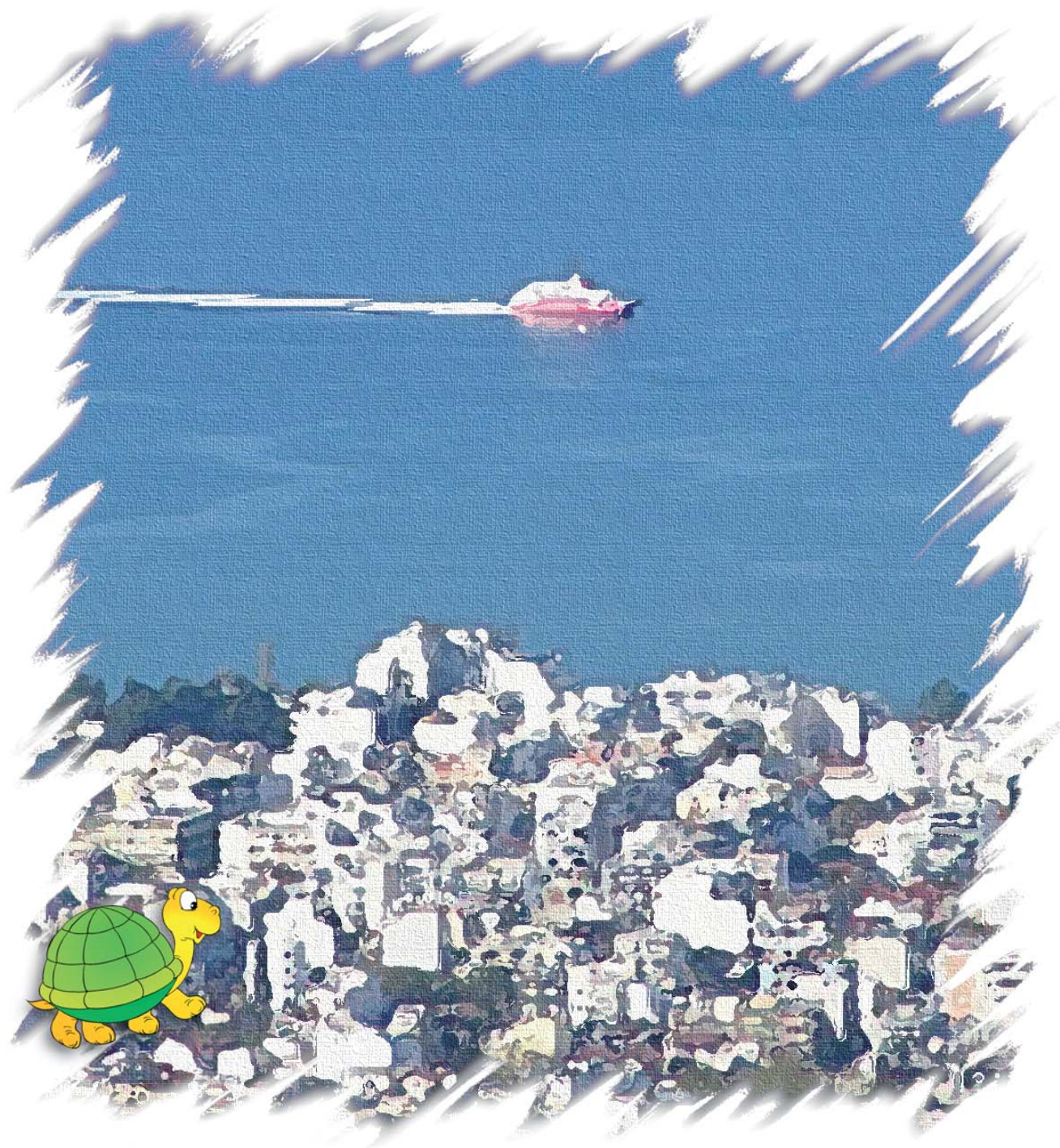
Πρωί-πρωί την άηλην μέρα,
ετοιμάζονται για το ταξίδι
που θα κάνουνε παρέα,
με διάθεση ωραία

Καπέλο και γυαλιά
για τον ήλιο προτιμάνε.
άνετα ρούχα και παπούτσια
για το περπάτημα φοράνε.

Ξηρούς καρπούς και φρούτα
νόστιμα, γλυκά σαν μέλι
βάζουν στο σακίδιό τους
και το παίρνουνε στο χέρι.

Στο μεγάλο δρόμο τώρα πάνε
η χελώνα κι ο ψαγός
χαρούμενα τραγουδάνε
και κοιτάζουν όλο μπρος.

Τώρα μια μεγάλη πόλη
βλέπουνε μπροστά,
να έχει κτήρια
μεγάλα και ποηλιά.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑΣ

Όλα εδώ είναι διαφορετικά
μάλλον και πολύ ξεχωριστά.
Αυτοκίνητα το ένα πίσω απ' τ' άλλο
ουφ, θόρυβο κάνουνε μεγάλο.

13

Στην πόλη άνθρωποι πολλοί ζουν
βιαστικοί τους δρόμους περνούν
και σκουπίδια κάτω δυστυχώς πετούν.
Τα δυο ζώα στέκονται και απορούν.

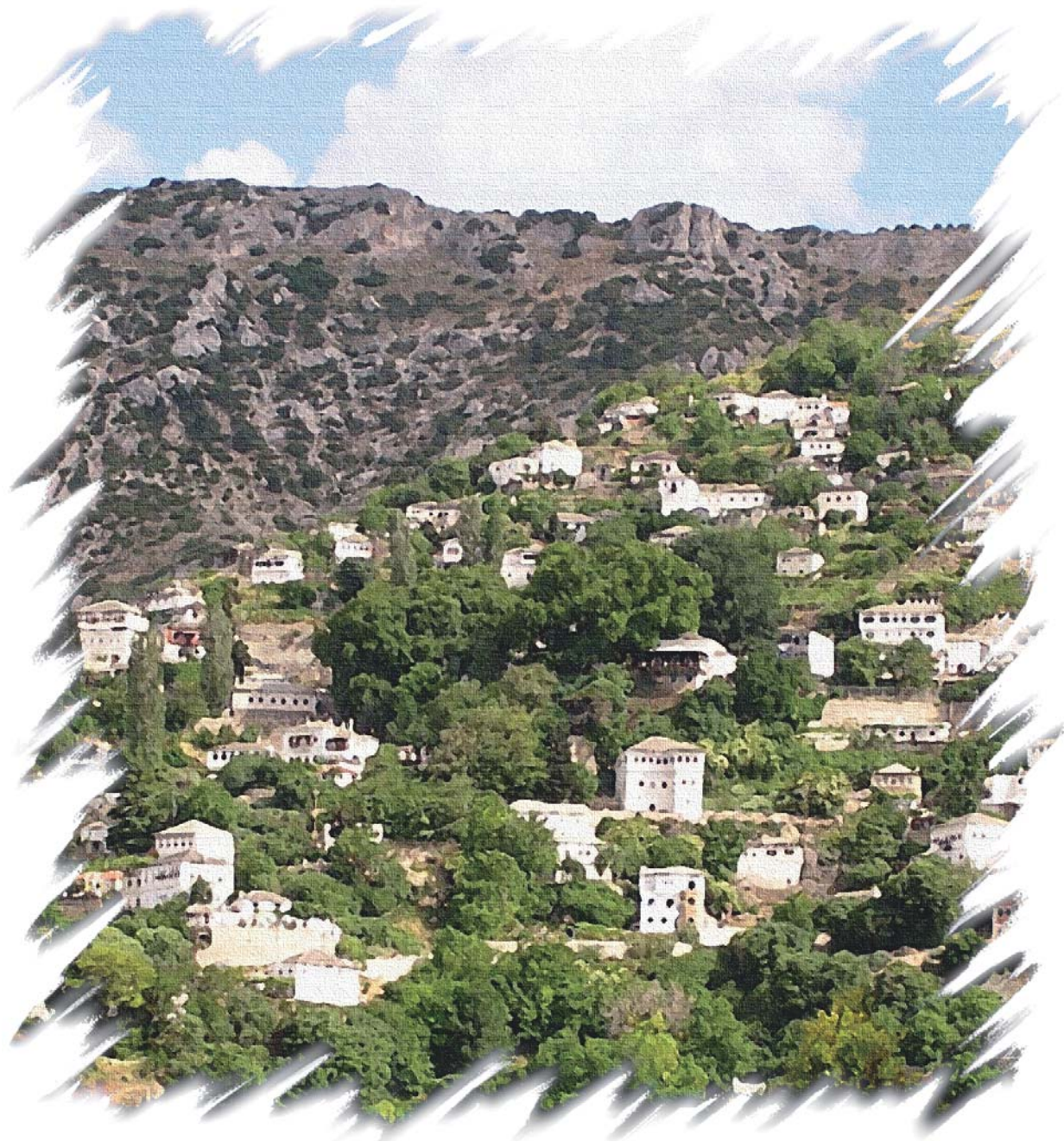
«Λαγέ το χάρτη ας συμβουλευτούμε,
άλλο τόπο εμείς αναζητούμε»,
είπε η γρηγοροπόδαρη χελώνα.

14

«Φιληνάδα, έλα πάμε,
βόρεια τραβάμε»,
είπε ο αργοπόδαρος λαγός.

Στον αμαξωτό δρόμο περπατούν
Και οι ώρες ευχάριστα περνούν.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑΣ

Σε μια στροφή του δρόμου
πάνω στο βουνό
βλέπουμε να στέκει
ένα όμορφο χωριό.

Εκεί οι φίλοι μας θα πάνε
τους ανθρώπους να γνωρίσουνε
και να δούνε πως περνάνε.

Δέντρα και ηουηούδια εκεί πολλὰ.
Τρέχουνε τα γάργαρα νερά.
Κεληαδούνε τα πουλιά.
Τι όμορφα που είναι 'κεί παιδιά!

Ο Λαγός και η Χελώνα
μπροστά από μαγαζάκια περνούν.
Τις βιτρίνες με τα διάφορα
πράγματα κοιτούν.

Πιάτα και κανάτια
με ηουλιούδια ζωγραφισμένα.
Σβούρες και παιχνίδια
από ξύλο καμωμένα.

Να και γλυκά του κουταλιού
σε γυάλινα βαζάκια
και βότανα σε σακουλάκια,
οι επισκέπτες τα αγοράζουν
για να τα κάνουνε δωράκια.

Στην πλῆατεια του χωριου
με τα πλῆατνια τα μεγαλῆα
οι φίλοι του παραμυθιου
δροσιζονται μια σταλῆα.

Την εκκλησία
του Αῖ -Γιάννη κοιτούν.
Στη μεγάλη κρήνη
με τα λιοντάρια ξεδιψούν.

Σταθείτε μια στιγμή
επισκέπτες μου καλοί,
ακούστηκε μια βαθιά γλυκιά φωνή.

- Ποιος είναι, ποιος μας φωνάζει;
- Εγώ ο γερο-Πηλάτανος, ελάτε κοντά μου. Έχω χρόνια-χρόνια πολλή να δω ζώα σαν και σας.
- Χαρά μας να τα πούμε για λίγο μαζί σου. Αλήθεια από πότε βρίσκεσαι εδώ;
- Από τότε που ο άρχοντας της πόλης που απλώνονταν δίπλα στη θάλασσα, ήρθε σ' αυτόν εδώ τον τόπο και έχτισε το μοναστήρι της Παναγιάς. Τότε ήμουν ένα μικρό-μικρό, χαμηλό-χαμηλό δεντράκι, δίπλα σε ένα γέρικο κυπαρίσσι. Οι ρίζες μου έπαιρναν νερό από την πηγή που βρισκόταν μακριά μου τέσσερα πηδήματα λαγού...
- Πες μας γερο-Πηλάτανε τι έγινε μετά;
- Σαν χτίστηκε το μοναστήρι, ήρθε ο άρχοντας, Μελησινό τον λέγανε, μαζί με το γιο του και γίνανε καλόγεροι. Ήρθανε κι άλλοι κα- λογέροι πολλοί. Το πρωί σαν τέλειωναν τη Θεία Λειτουργία, τραβούσαν για τα κτήματα. Ανάλογα με την εποχή του χρόνου ποτέ έσκαβαν και πότε κηάδευαν και άλλοτε μάζευαν τη σοδειά. Τα χέρια όμως ήταν λίγα, δεν έφταναν για να καλλιεργηθούν όλα τα κτήματα και τα χωράφια του μοναστηριού. Έτσι ήρθανε από μέρη μακρινά άνθρωποι απλοί, φτωχοί, με τις οικογένειες τους και γίνανε εργάτες στο μοναστήρι. Οι καλόγεροι τους άφησαν να χτίσουν λίγο πιο πέρα από το μοναστήρι της Παναγιάς απλά, μικρά σπιτάκια. Το χωριό γίνηκε. Κι η ζωή των ανθρώπων κυλούσε ήσυχα κι εγώ χρόνο με το χρόνο μεγάλωνα, μεγάλωνα και κάθε καλοκαίρι μέχρι τα τώρα τη σκιά μου χαρίζω στους ανθρώπους.
- Και το μοναστήρι εκείνο τι έγινε;
- Με τα χρόνια τα πολλή οι μοναχοί λιγόστεψαν και κάποτε το μοναστήρι έπεσε, έγινε ένας σωρός από πέτρες. Άνθρωποι όμως έμειναν στον τόπο. Μια μέρα τη μεγάλη απόφαση πήραν εκκλησιά να χτίσουν κοντά στο γκρεμισμένο μοναστήρι. Και την έχτισαν με τις πέτρες τις παλιές και στόλισαν τους τοίχους της με μαρμάρινες σκαλιστές πλάκες που έφεραν από την αρχαία πόλη της Δημητριάδας. Είναι η εκκλησιά της Παναγιάς με το ψηλό καμπαναριό που φαίνεται από 'δω, την πηλατεία του χωριού.
- Μα η ιστορία εδώ δεν τελειώνει, εδώ δεν τελειώνει είπαν τα Χάηκινα Λιοντάρια που απ' το στόμα τους τρέχει το δροσερό νερό της κρήνης.
- Τι παραπάνω εσείς μπορείτε να ξέρετε από το γερο-Πηλάτανο, αποκρίθηκαν μ' ένα στόμα ο Λαγός και η Χελώνα.
- Μπορεί να είμαστε πολύ πιο νέα από το γερο-Πηλάτανο, ξέρουμε όμως όλα εκείνα που οι σταγόνες του νερού μας έχουν διηγηθεί.
- Και τι σας έχουν διηγηθεί;
- Για τη ζωή και τα έργα των ανθρώπων. Αλήθ' ας πάρουμε την ιστορία από εκεί που σταμάτησε. Χρόνο με το χρόνο το χωριό μεγάλωνε. Ήρθανε κι άλλοι κι άλλοι και χτίσανε νέα σπίτια πιο μεγάλα πιο γερά με πέτρα και ξύλο. Οι κάτοικοι του χωριού ασχολούνταν με τα κτήματα, είχαν κοπάδια με πρόβατα και γίδια είχαν και ένα άσπρο σκουληκάκι θαυματουργό, μεταξοσκώληκα τον έλεγαν. Αυτό το σκουληκάκι ζούσε ένα περίπου χρόνο και στο τέλος γινότανε μια πεταλούδα. Πριν γίνει πεταλούδα έφτιαχνε ένα κουκούλι, κάτι σαν μικρό αυγό. Αυτό το κουκούλι το έπαιρναν οι άνθρωποι και έβγαζαν τη μεταξωτή κλωστή για να την υφάνουν και να κάνουν το μεταξωτό ύφασμα. Και στη συνέχεια πουλούσαν τα μεταξωτά σε πόλεις και χώρες μακρινές. Το χωριό έγινε πλούσιο. Χτίστηκαν μεγάλα αρχοντικά σπίτια, χτίστηκαν εκκλησίες, χτίστηκαν κρήνες. Χτίστηκε κι αυτή εδώ η μεγάλη ξεχωριστή κρήνη της πηλατείας. Οι τεχνίτες έβαλαν εννιά κεφάλια λιονταριών πάνω της. Είμαστε εμείς τα Χάηκινα Λιοντάρια που από το στόμα μας τρέχει το νερό της κρήνης...
- Πολλή μας είπατε χρήσιμα πράγματα και εσείς, σας ευχαριστούμε κι εμείς, είπαν τα δυο ζώα.

Οι άνθρωποι παραξενεύονται πολύ
και φωνάζουν όλοι μαζί,
«ένας Λαγός και μια Χελώνα
ήρθαν στο χωριό μας εκδρομή».

Τα παιδιά στη μέση
το παιχνίδι παρατούν.
Στο παζάρι τους επισκέπτες
τρέχουνε και συναντούν.

Ο κυρ Λαγός
φωτογραφίες βγάζει.
Η κυρά Χελώνα
την πόλη του Βόλου κοιτάζει.

Τα παιδιά κοντά τους πάνε
και θαρραλέα τους ρωτάνε.
Χελώνα και Λαγέ πού πάτε;
Στο χωριό μας τι ζητάτε;

Τη Μακρινίτσα ήρθαμε να δούμε
και μια καλημέρα σε σας
τα παιδιά να πούμε.

Ο, θαλά!
Φωνάζουν όλα τα παιδιά.
Ελάτε, πάμε να γνωρίσουμε τα σπίτια,
πρώτα τ' αρχοντικά.

21

Ένα αρχοντικό,
λίγο με πύργο μοιάζει.
Οι τοίχοι του είναι πέτρινοι
και ξύλινη η στέγη
με πλάκες σκεπασμένη.

Στολίδια έχει ζωγραφιστά
πάνω από τα παραθύρια.
Εμείς εδώ στον τόπο μας
τα λέμε ψευτοπαραθύρια.

Η πόρτα του είναι ξύλινη,
μεγάλη και βαριά.
Οι αμπάρες από πίσω
τη σφαλίζουνε γερά.

Κάτω είναι το κατώι.
Εκεί έβαζαν στα χρόνια τα παλιά
τα λιάδια και τα κρασιά,
μα και τα ξύλα για τη φωτιά.

Στο πρώτο πάτωμα
τα δωμάτια είναι χαμηλά
και με παράθυρα
λίγα και μικρά.

Το χειμώνα το αναμμένο τζάκι
δίνει ζεστασιά
και η γιαγιά παραμύθια
ἤέει στα εγγόνια τα μικρά.

Ο τελευταίος όροφος,
είναι ο καλοκαιρινός,
με παράθυρα πολλὰ
και δωμάτια ψηλά.

Έχει ταβάνια ξύλινα
που είναι σκαλιστά,
μα και τοίχους
με στολίδια ζωγραφιστά.

Στη Μακρινίτσα όλα τα σπίτια
δεν είναι αρχοντικά,
«υπάρχουν και τα αγροτικά»,
πετάγεται η Σοφία ξαφνικά.

Και πώς είναι αυτά,
η Χελώνα η περίεργη ρωτά.

Είναι πέτρινα κι αυτά
κι έχουν δυο πατώματα
τα πιο ποηλιά.

Κάτω είν' η κουζίνα
και τα δωμάτια τα μικρά,
πίσω η αποθήκη
με λιάδια και κρασιά.

Πάνω είναι το χειμωνιάτικο
και το καλό δωμάτιο
Το αγροτικό είναι πιο μικρό
απ' τ' αρχοντικό.

Δεν έχει όροφο καλοκαιρινό,
ούτε ταβάνι σκαλιστό.

Κάθε σπίτι έχει
και μια πηλακόστρωτη αυλή,
με γηάστρες εδώ κι εκεί.

Λουλούδια ποηλιά
πολύχρωμα, διαφορετικά,
σε όλους μας άνη γνωστά.

Να η βιοηέτα και η γαριφαλιά
δίπλα και η τριανταφυλλιά
κάτω από μια κληματαριά.

Το δικό μας σπιτικό
πέτρινο, αγροτικό
έχει μπαξέ μοναδικό,
λήξει το Ρηνιώ.

«Ο πατέρας μου εκεί φυτεύει
αγκινάρες με κουκιά,
ντομάτες και λαχανικά,
μαρουλιάκια τρυφερά».

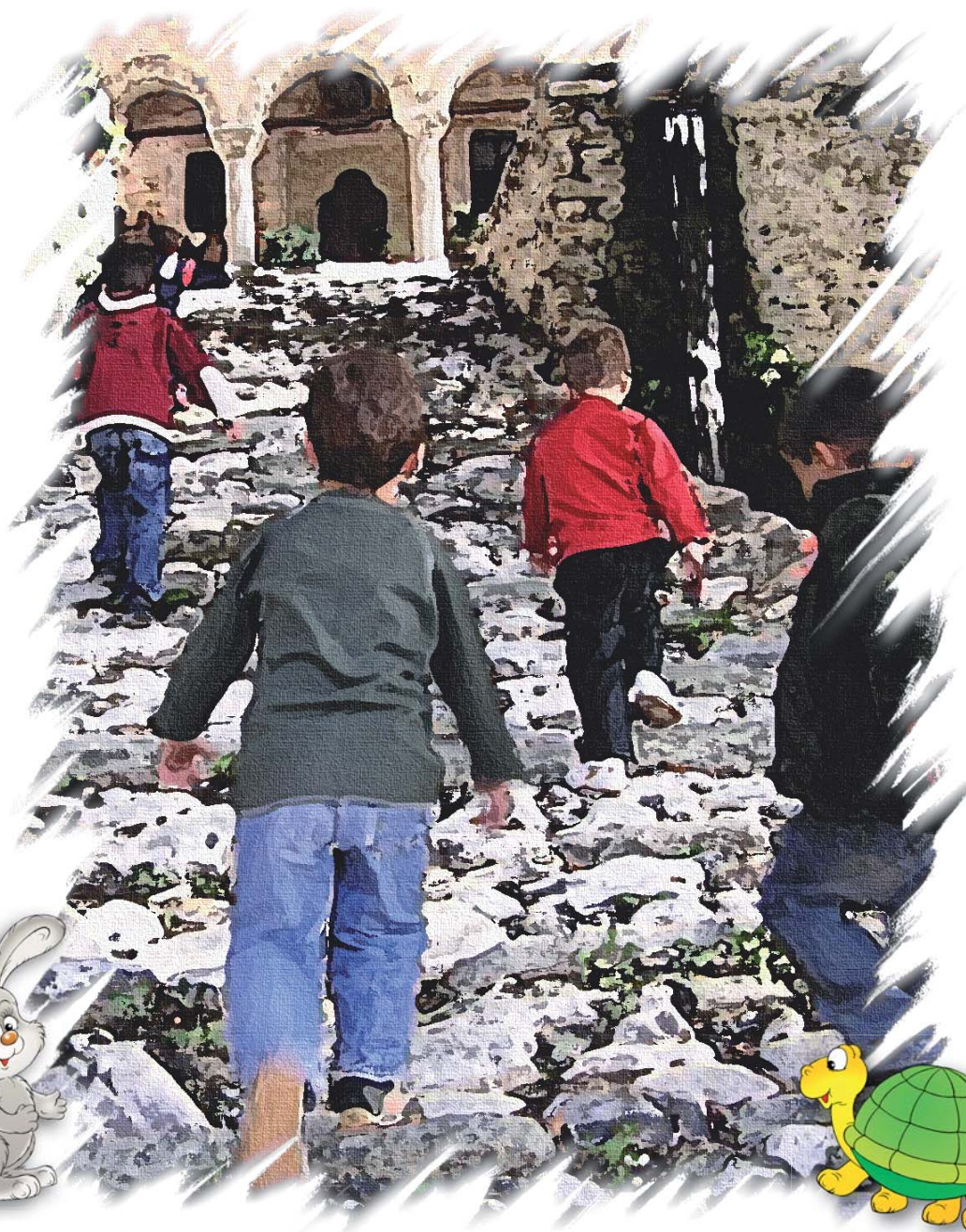
Η παρέα ανηφόρες ανεβαίνει,
κατηφόρες κατεβαίνει.
Περπατά στα μονοπάτια,
καλητερίμια του χωριού.

Όλοι τους διψάνε,
τρεχούμενο νερό ζητάνε
και μια κρήνη αναζητάνε.

Σε λίγο χούφτα κάνουν το χεράκι
για να πιούνε δροσερό νεράκι.

Οι κρήνες χτίστηκαν
στα χρόνια τα παλιά,
τότε που οι άνθρωποι στο σπίτι
βρύση δεν είχανε καμιά.

Εδώ ποτίζανε οι άντρες
τα ζωντανά
κι έπαιρναν οι κοπέλες το νερό
με τα σταμνιά

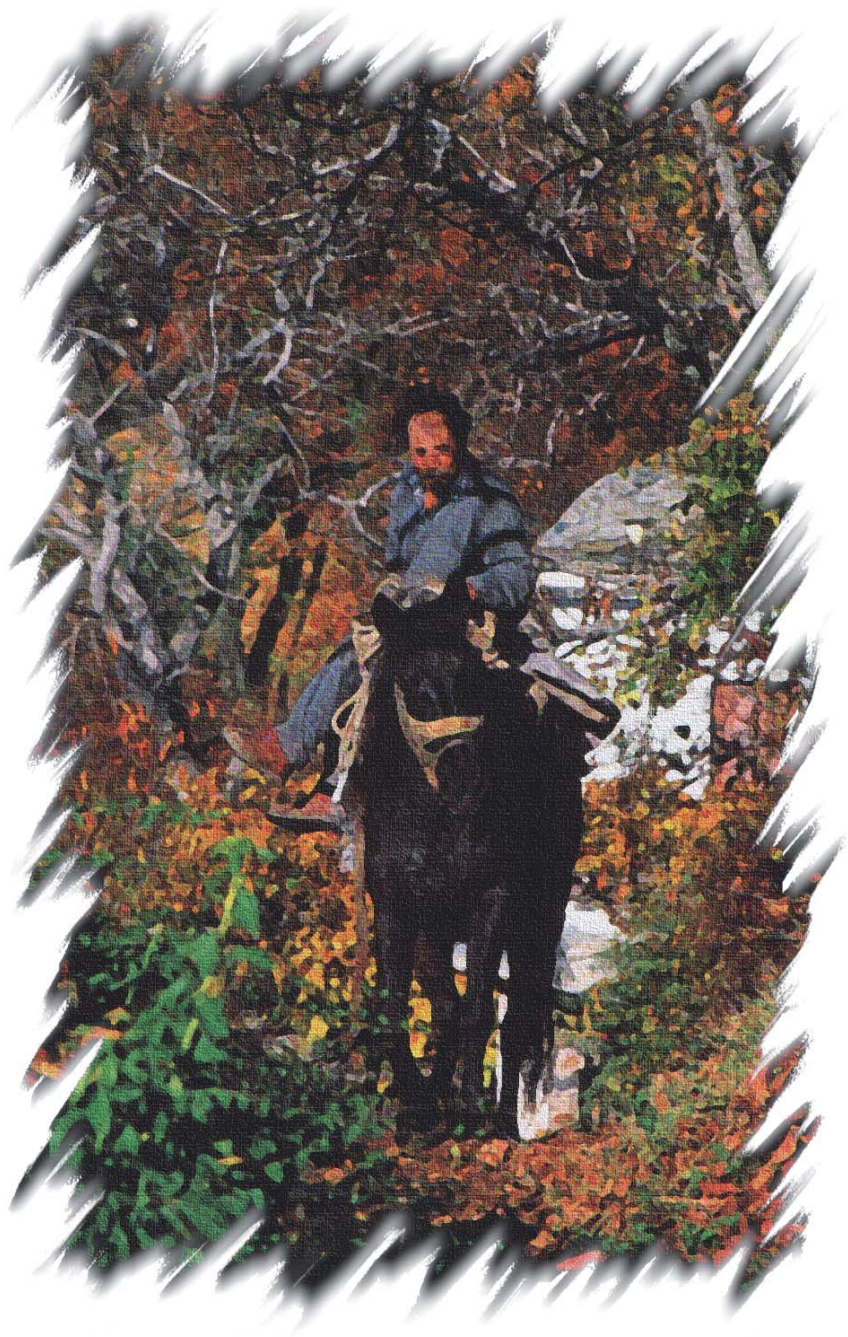
- Σταθείτε παρέα μια στιγμή κι ακούστε και τη δική μου φωνή;
- Ποιος μας φωνάζει; Ποιος στην παρέα μας μιλάει;
- Η Κρήνη σας μιλά που πριν από λίγο με το νερό της σας ξεδίψασε.
- Και τι έχεις εσύ να μας πεις;
- Για τη ζωή και τα έργα των ανθρώπων. Αηλιά ας πάρουμε την ιστορία από εκεί που τη σταμάτησαν τα εννιά Χάηκινα Λιοντάρια. Η ζωή μου ξεκινά από χρόνια μακρινά. Χτίστες από μέρη μακρινά με έχτισαν σε τούτη τη γωνιά. Κουβάλησαν πέτρες από κείνο το γυμνό βουνό, το Σαρακηνό. Και στο τέλος με στόλισαν και με ένα σταυρό. Και ξέρετε γιατί; Για να προστατεύει εμένα και το νερό από τα κακά τα ξωτικά. Εκείνο που θέλω να σας πω είναι για ένα έθιμο μακρινό. Στα χρόνια του παππού και της γιαγιάς κάθε πρώτη του χρόνου έρχονταν πρωί- πρωί, χαράματα οι κοπέλλες του χωριού και μου 'φερναν λογής-λογής γλυκίσματα και σπόρους. Ήταν το δώρο των ανθρώπων σε μένα. Γιατί ποτέ τους δεν ξεχνούσαν, πως κάθε μέρα εγώ τους έδινα το μεγαλύτερο δώρο της φύσης, το νερό, που δίχως αυτό κανείς δεν μπορεί να ζήσει, ούτε ζώο, ούτε άνθρωπος, ούτε δέντρο και φυτό. Μα και την Πρωτομαγιά με στόλιζαν με μοσχομυριστά λουλούδια και οι κυράδες κρατούσαν το αρωματισμένο απ' αυτά νερό μου για να ζυμώσουν το πρώτο ψωμί, με το σιτάρι της νέας σοδειάς.
- Μα η ιστορία εδώ δεν τελειώνει, εδώ δεν τελειώνει φώναξαν οι σταγόνες του νερού.
- Τι παραπάνω εσείς μπορείτε να ξέρετε από το γερο-Πηάτανο, τα εννιά Χάηκινα Λιοντάρια και τούτη εδώ την Κρήνη; Είπε με μια φωνή όλη η παρέα.
- Εμείς ξέρουμε εκείνα που δεν ξέρει ο γερο-Πηάτανος, τα εννιά Χάηκινα Λιοντάρια και τούτη εδώ την Κρήνη γιατί είμαστε κοσμογυρισμένες σ' όλο τον κόσμο ξακουσμένες. Για τη ζωή και τα έργα των ανθρώπων θα σας πούμε. Αηλιά ας πάρουμε την ιστορία από εκεί που τη σταμάτησε ετούτη εδώ η Κρήνη. Σε τούτο εδώ το χωριό υπάρχουν κρήνες πενήντα δυο. Η κάθε μια σε κάθε μικρή γειτονιά. Το γάργαρο τους νερό ταξιδεύει κήπους να ποτίσει και τη θάλασσα να συναντήσει. Στα χρόνια τα παλιά έφτανε και στη μεγάλη ρεματιά που οι άνθρωποι είχαν εργαστήρια ξεχωριστά, τα βυρσοδεψία.
- Τι είναι πάλη αυτά, τα βυρσοδεψία, ρώτησε ο Κώστας.
- Ήταν εργαστήρια, όπου τα δέρματα των ζώων οι κάτοικοι του χωριού γνώριζαν καλά να δουλεύουν πριν να γίνουνε παπούτσια και τσάντες. Σήμερα δεν υπάρχουν πια. Μόνο κάποιες ντριστείλες, όπου εκεί πλένονται κουβέρτες και χαλιά δίχως φάρμακα και χημικά.
- Πολλά μας είπατε χρήσιμα πράγματα και σεις, σας ευχαριστούμε πολύ, είπε η όμορφη παρέα και συνέχισε τον περίπατό της...

Τον μπάρμπα-Χρήστο καβάλα
πάνω στο μουλήρι συναντούν.
Ευγενικά τον χαιρετούν.

30 Εκείνος μήλα και κάστανα τους δίνει
μ' ένα γλυκό χαμόγελο στα χείλη.

Ένα μήλο την ημέρα,
το γιατρό τον κάνει πέρα!

Στο σπίτι της κυρά-Κατίνας πάνε,
πίτα, χωριάτικη, ζεστή να φάνε.

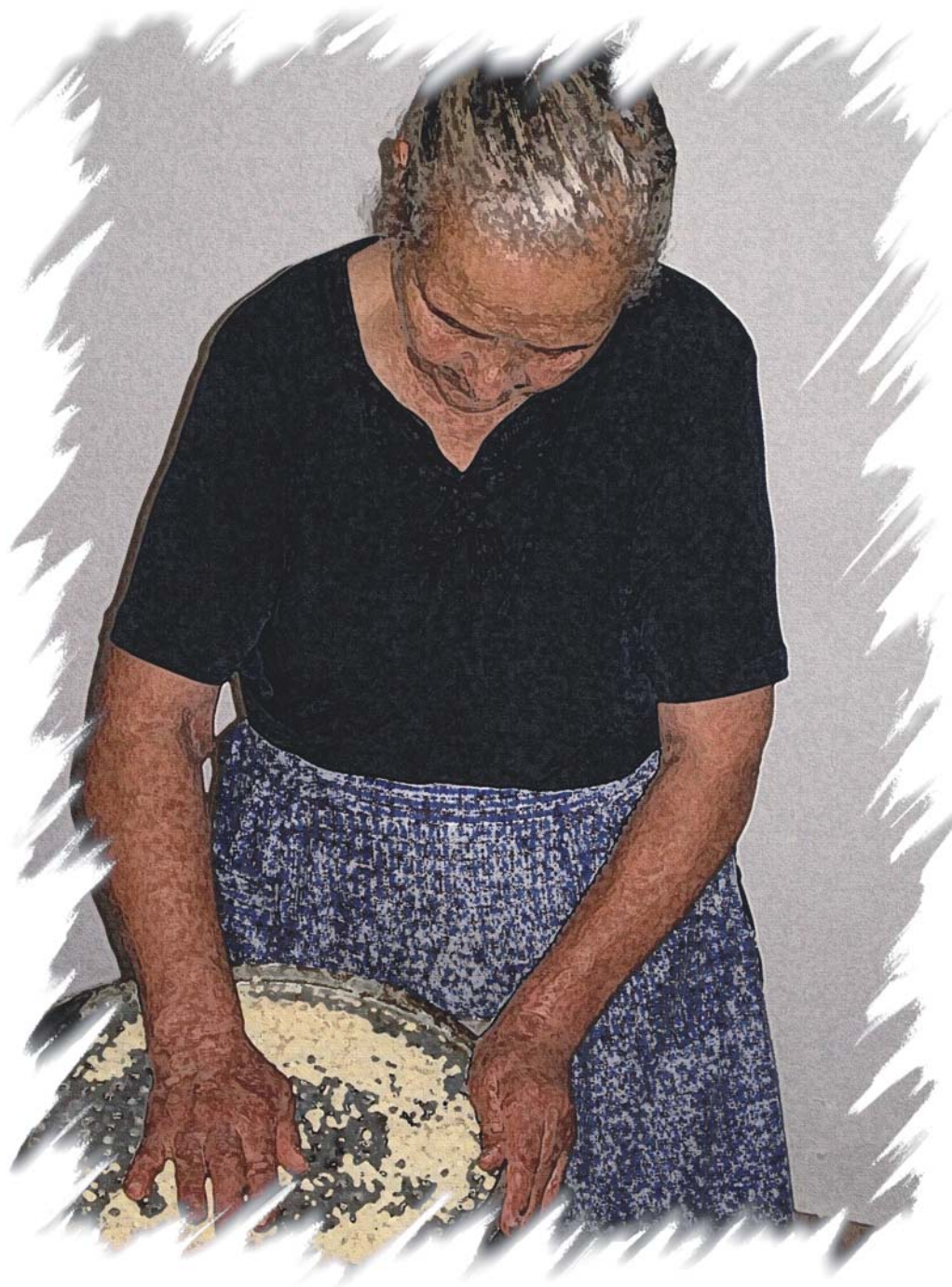
Φύκηλα σε λίγο θ' ανοίξει η γιαγιά,
με τ' αηεύρι και άηηλα υηικά.

Πίτα γήυκιά-γήυκιά θα πηάσει
και όηους στο τέηος θα κεράσει.

Να και η Ελένη, η γιαγιά
ετοιμάζει τον τραχανά
για όλη της τη φαμελιά.

Σιμιγδάλη και κατσίκας γάλα βάνει,
με τα δυο της χέρια τον εφτιάνει.
Στο κόσκινο σιγά-σιγά τον τρίβει
και στον ήλιο έπειτα τον ψήνει.

Το χειμώνα τραχανά
όλη η οικογένεια ζητά.
Νόστιμος και θρεπτικός
με το κουτάλι ρουφηχτός.

Στο σπίτι της Σοφίας
φτάνουν όλοι μαζί.
Η γιαγιά της η καλή
κάθεται στην αυλή.

Με το βελονάκι
δαντέλα πλέκει λιεπή,
σε τραπεζομάντιλο
λίνο να μπει.

Η παρέα προχωρά,
δε βιάζεται, δε σκουντά.
Όλα τα φυτά
με προσοχή κοιτά.

34

Να και αυτή που μας τσιμπά
σε ήσυχόν μπαίνει για τα μαλλιά
και στην πίτα με τα χορταρικά.
Η τσουκνίδα είναι, πείτε το παιδιά

Κι η γιαγιά μου, ἤξει η Μαρίνα,
έχει στην κουζίνα,
σε ράφια αραδιασμένα
βάζα σφραγισμένα.

Έχουν χαμομήλι και τσαγάκι,
δυόσμο μα και θυμαράκι.
Ρίγανη για το φαΐ
κι ἄλλα βότανα ἀπὸ τη γη.

Ο παππούς ο θύμιος ήέει:
πως της γης τα βότανα
είναι πολήιά,
δώρα στους ανθρώπους
χρήσιμα, καλήά.

Τα βότανα οι άνθρωποι μαζεύουν.
Μετά σε ματσάκια τα δένουν.
Στη σκιά τα αποξηραίνουν.
Και μετά ασθένειες θεραπεύουν.

Καλημέρα κυρα-Βασιλική
και σε σένα κυρ-Κωσταντή.
Καλώς ήρθατε, κοπιάστε παιδιά,
και στους «φίλους» σας λέμε γεια!

Η χελώνα και ο Λαγός ρωτούν
πώς οι ώρες, στο χωριό περνούν;

Με δουλειές αγροτικές
που είναι μάλιστα κουραστικές.
Μας αρέσει όμως το χωριό
γιατί ζούμε στη φύση, όλο τον καιρό.

- Πες μας κι άηλη κυρα- Βασιλική κι εσύ κυρ-Κωσταντή.
- Να, εγώ θα σηκωθώ πρωί-πρωί κι αφού πω ένα τσάι ή ένα καφέ παρέα με τον άντρα μου, θα αρχίσω τις δουλειές του σπιτιού. Έχω να καθαρίσω, να σκουπίσω και να μαγειρέψω. Μερικές φορές ανεβαίνω μέχρι το παζάρι να αγοράσω λίγα πράγματα από το μπακάλικο του κυρ-Χαράλημπου ή ψάρια από τον πλανόδιο ψαρά που έρχεται δυο φορές τη βδομάδα στο χωριό μας. Ντομάτες, πατάτες, πιπεριές και μελιτζάνες, άνηθο και μαϊδανό έχω από τον κήπο μου. Παλιά είχα και κατσίκες, είχα το δικό μου γάλα και έφτιαχνα δικό μου τυρί. Τώρα γέρασα, είναι κούραση μεγάλη να έχεις ζωντανά. Μόνο λίγες κοτούιες που έμειναν, έτσι να παίρνω κανένα φρέσκο αυγό. Έμεινε και το μουλάρι που το θέλει ο άντρας μου για να κουβαλά από τα κτήματα τη σοδειά, μήλα, κάστανα, ελιές. Άηληξαν τα χρόνια, άηληξαν οι καιροί. Οι άνθρωποι λιγότεψαν στο χωριό...
- Μείναμε μόνοι μας, τα παιδιά μας κατέβηκαν στην πόλη, εκεί έχουνε το σπιτικό τους, τις οικογένειες τους, τις δουλειές τους. Τι να κάνουμε, ας είναι όλοι τους πάντα καλά. Εμείς εδώ τα βολεύουμε. «Δόξα τα Το Θεό», μας αρέσει ο τόπος μας, δεν τον αφήνουμε...
- Σε ευχαριστούμε πολύ κυρά Βασιλική κι εσένα κυρ-Κωνσταντή.
- Να πάτε στο καλό φίλοι μου αγαπητοί, να περάστε κι απ' το Μουσείο το αρχοντικό του Τοπάλη για να δείτε πως ζούσαν παλιά οι άνθρωποι σ' αυτό εδώ τον τόπο. Να μας ξανάρθετε!

Μα η ιστορία μας εδώ ας πάρει τέλη.

Η Χελώνα και ο Λαγός
πίσω στο δάσος πάνε.
Στο δάσος φυτά, ζώα ζουν,
μια αλυσίδα δημιουργούν.

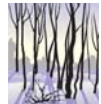
Από τους ανθρώπους ζητούν
τη ζωή τους να σεβαστούν.
Μα και τα παιδιά χαρούμενα
στα σπίτια τους γυρνάνε.
Το Λαγό και τη Χελώνα
ποτέ δεν ξεχνάνε.

Κι αν θέλητε πιστέψτε το,
σαν ήμουν κι εγώ παιδί,
βρισκόμουν στην παρέα
αυτή τη μικρή.

Και πέρασαν αυτοί καλά
και σεις καλύτερα...

Κάθε εικόνα είναι και μια λέξη.
Να αντικαταστήσεις τις εικόνες με λέξεις και να διαβάσεις την μικρή ιστορία.

Μια φορά κι έναν καιρό, ένας και μια ζούσαν σε ένα
..... Μια μέρα έκαναν ένα ταξίδι μακρινό. Πήγαν σ' ένα όμορφο
Εκεί συνάντησαν μια παρέα από Μαζί τους γνώρισαν τα
τα μεγάλα που τα ήένε αρχοντικά. Είδαν και μικρότερα που τα ήένε αγροτικά. Σαν
διψάσανε ήπιανε νερό από την και έφαγαν
και Στον περίπατο τους αυτό είδαν πολλή και
 ευωδιαστά. Πέρασαν αυτοί καλά και 'μεις καλύτερα.

Αν λίγο σκεφτείς
εύκολα θα το βρεις.

Είναι δέντρο φουντωτό,
ζει δίπλα στο νερό,
έχει φύλλα σαν παλάμη
και δίνει σκιά πολύ μεγάλη.

Είναι το

Είναι πράσινος
και μοσχομυριστός.
Μέσα σε γλάστρες φουντωτός
τον θέλει κι ο αγιασμός.

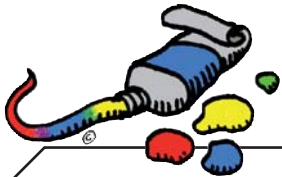
Είναι ο

Τα φύλλα της πλέκονται στεφάνι,
μα μπαίνει μέσα στη φακή
και στις πατάτες γιαχνί.

Είναι η

Πάρε τα πράσινα και τα καφετιά, πάρε τ' ουρανού το λουθακί και της πηλιορείτικης πέτρας το γκρι,
διάλεξε τα χρώματα της φύσης και ζωγράφισε εικόνες απ' τη βόλτα σου αυτή.

Καλή επιτυχία!

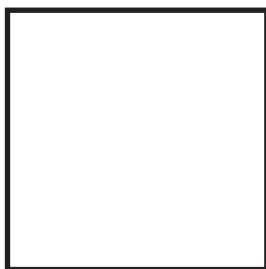
Η κάθε γιαγιά κάτι κάνει.
Με μια γραμμή να ενώσεις τη γιαγιά με αυτό που έφτιαξε.

Να βρεις τι σχήμα έχουν τα σπίτια του χωριού.
Μετά χρωμάτισέ το.

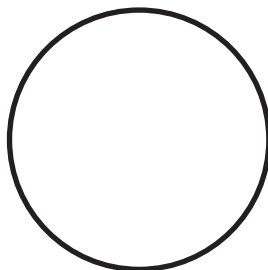
τετράγωνο

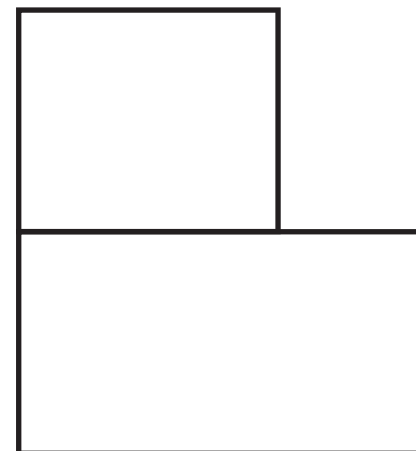
παραλληλόγραμμο

κύκλος

γάμα

Να βάλεις στη σωστή στήλη τις παρακάτω λέξεις:

πλητάνι, κοτσύφι, δάφνη, καλιντερίμι, κρήνη, λιγός, μουλιάρι, χαμομήλι, εκκλησία, χελώνα, αγριογούρουνο, αρχοντικό σπίτι, γεφύρι, κυπαρίσσι, πεζούλι, θυμάρι, λιθανιά, αμπάρα, αγριοπερίστερο

δέντρα-φυτά	ζώα-πουλιά	ανθρώπινες κατασκευές
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

Αν βάλεις στη σωστή σειρά τις λέξεις, θα έχεις ορισμένες από τις συνήθειες των ανθρώπων του χωριού.

🌻 αποφάγια ζώα, στα δίνουν Τα τους

.....

🌻 ρούχα Τα παλιά κουρελιούδες γίνονται

.....

🌻 ζώων κοπριές Τις κήπο των ρίχνουν στον λίπασμα για

.....

🌻 γλυκά νοικοκυρές φτιάχνουν Οι κουταλιού με διάφορα του φρούτα

.....

Αντί να τα πετάξεις τι μπορείς άλλο να τα κάνεις;

🌻 Το παλιό σου μπλουζάκι που δε σου κάνει πια;

.....

🌻 Το ξερό ψωμί που υπάρχει στην ψωμιέρα του σπιτιού σου;

.....

🌻 Το κολλοτσινό που περίσσεψε;

.....

🌻 Περιοδικά και εφημερίδες που οι μεγάλοι έχουν διαβάσει;

.....

Πάρτε χαρτόνι και χρώματα...

- A. Ώρα να βοηθήσεις τους μικροπωλητές του χωριού να φτιάξουν ετικέτες για τα παραδοσιακά προϊόντα που πωλούν (γλυκό του κουταλιού, μέλι, ρίγανη, τραχανά). Πρέπει να γνωρίζεις πως μια ετικέτα αναγράφει την ονομασία και το περιεχόμενο του προϊόντος, το βάρος του, ποιος το έφτιαξε, που και πότε φτιάχτηκε και μέχρι πότε μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε.
- B. Το Κοινοτικό Συμβούλιο της Μακρινίτσας σε καλεί να βοηθήσεις στη δημιουργία μιας διαφημιστικής αφίσας για το Μουσείο. Σου δίνετε το παρακάτω κείμενο ως προσχέδιο, εσύ μπορείς να το αλλιάξεις. Αν προσθέσεις ζωγραφιές το πόστερ θα γίνει πιο ωραίο.

*Θέλετε να γνωρίσετε τη ζωή των ανθρώπων στα χρόνια του παππού και της γιαγιάς;
Ε, τότε επισκεφτείτε το Λαογραφικό Μουσείο του χωριού μας.
Θα το βρείτε λίγο πιο κάτω από την πλατεία.
Ανοικτό κάθε μέρα εκτός Δευτέρας.
Ώρες λειτουργίας 10 π.μ. έως 5 μ.μ.*

(Οι παραπάνω δραστηριότητες βασίστηκαν σε ανάλογες που υπάρχουν στη Γλώσσα της Β΄ Δημοτικού)

Βιβλιογραφία

Αναγνωστόπουλος Β. & Λιάπης Κ., Αθήνα (1995), Λαϊκό παραμύθι και παραμυθάδες στην Ελλάδα, εκδ. Καστανιώτης

Γαβριηλίδου Ζ., Σφυρόερα Μ., Μπεζέ Λ., Αθήνα (2007), Γλώσσα Β΄ Δημοτικού-Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, εκδ. ΟΕΔΒ

Γούπος Θ., Αθήνα (1994), Σκέφτομαι και γράφω για την Α' Δημοτικού, εκδ. Καμπανά

Ματσαγγούρας Η., Αθήνα (2004), Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση, εκδ. Γρηγόρη

ΥΠΕΠΘ-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα (1994), ακούω βλέπω και μιλώ, εκδ. ΟΕΔΒ

Οι φίλοι του Ιδρύματος Μερίνα Μερκούρη, Θεσσαλονίκη (1997), Μερίνα

Εκπαίδευση Πολιτισμός Περιφερειακή Ανάπτυξη

Κ.Π.Ε. Κόνιτσας, Κόνιτσα (2003), Πρόγραμμα «Εθνικός Δρυμός Βίκου-Αώου», εκδ. Κ.Π.Ε. Κόνιτσας

Κ.Π.Ε. Κόνιτσας, Κόνιτσα (2004), Παραδοσιακοί Οικισμοί και Φύση, εκδ. Κ.Π.Ε. Κόνιτσας

Τζιάνι Ροντάρι, Αθήνα (1985), Γραμματική της φαντασίας, εκδ. Τεκμήριο

Φωτογραφίες:

Αρχείο Κ.Π.Ε., Βίγκλιας Παναγιώτης, Γκράσος Γιώργος, Κοητσιδόπουλος Ευριπίδης, Πόρναλης Μιχάλης, Σταμάτη Φαίη-Ελένη, Τσιμπλούλης Γεράσιμος

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ Κ.Π.Ε. ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑΣ

- Η πηλιορείτισσα γιαγιά θυμάται... βότανα δια πάσαν νόσον
- Τουριστικές διαδρομές στη φύση και την παράδοση του Πηλιορείτικου χωριού
- Μια μέρα στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας Πηλίου
- Μια μέρα στο Μουσείο του Θεόφιλου
- Νερό - Οι Κρήνες της Μακρινίτσας
- Ανακαλύπτω τα μυστικά του τόπου μου - Βιοποικιλότητα
- Στα χνάρια των Κενταύρων
- Μην απορρίπτεις τα απορρίμματα
- Βιομηχανική κληρονομιά - Κεραμοποιείο Τσαλαπάτα

Στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των Προγραμμάτων του Κ.Π.Ε. τα προηγούμενα χρόνια εργάστηκαν και οι:

1. Καπλάνης Ξενοφών, φυσικός
2. Καραδήμας Κωνσταντίνος, δάσκαλος
3. Οικονομίδης Δημήτρης, φυσιογνώστης
4. Παπαδοπούλου Σοφία, φιλόλογος

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ Κ.Π.Ε. ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑΣ

1. Κοητσιδόπουλος Ευριπίδης, βιολόγος, Υπεύθυνος του Κέντρου
2. Μακέλη Γραμματή, δασκάλα, Αναπληρώτρια Υπεύθυνη του Κέντρου
3. Βίγκλιας Παναγιώτης, καθηγητής πληροφορικής, μέλος της Π.Ο. του Κέντρου
4. Γκράσος Γεώργιος, καθηγητής αγγλικών, μέλος της Π.Ο. του Κέντρου
5. Γούλα Μαρία, δασκάλα, μέλος της Π.Ο. του Κέντρου
6. Παρδαλίδης Θεολόγος, βιολόγος, μέλος της Π.Ο. του Κέντρου
7. Παπαϊωάννου Άγγελος, γεωπόνος, μέλος της Π.Ο. του Κέντρου
8. Τσαβέ Πηνελόπη, φιλόλογος, μέλος της Π.Ο. του Κέντρου
9. Τσιμπλούλης Γεράσιμος, δάσκαλος, μέλος της Π.Ο. του Κέντρου

Γραμματειακή υποστήριξη: Χρυσοχού Έλενα, υπάλληλος Κοινότητας Μακρινίτσας

Η γη μας θέλει φίλους της...

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ISBN: 978-960-98043-2-5